

Teza: kara dyscyplinarna za niewypełnienie obowiązku doskonalenia zawodowego.

Przy uwzględnieniu okoliczności łagodzących, karą adekwatną dla obwinionego będzie kara nagany Taka kara, wskazująca obwinionemu na niewłaściwe podejście do obowiązku doskonalenia zawodowego, powinna zmobilizować go do realizacji tego obowiązku w przyszłości i w szczególności uświadomić, iż dalsze uchylenia się spowodować może poważniejsze, w tym również finansowe, konsekwencje.

Sygn. akt WO -245/19

ORZECZENIE
z dnia 26 lutego 2020 roku

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie w składzie następującym:

Przewodniczący: S WSD Krzysztof Górecki

Sędziowie: S WSD Iwona Zielezińska S WSD

Piotr Kubik /sprawozdawca/

Protokolant: Magdalena Senderska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego radcy prawnego Anny Kończyk po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2020 roku na rozprawie sprawy przeciwko radcy prawnemu T. Ż. obwinionemu o to, że:

nie wypełnił obowiązku doskonalenia zawodowego i nie uzyskał żadnego z wymaganych co najmniej 40 punktów szkoleniowych w cyklu szkoleniowym, który trwał od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2017 roku - czym naruszył obowiązek dbania o rozwój zawodowy poprzez kształcenie ustawiczne a także obowiązek stosowania się do uchwał organów samorządu radców prawnych, tj. popełnił czyn z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 14 ust. 1 i 2 oraz art. 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 roku w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, w związku z § 7 i § 11 Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku, stanowiącego załącznik do uchwały nr 103/1X/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 11 grudnia 2015 roku w sprawie Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku (t.j. uchwała Nr 124/X/2017 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 października 2017 roku w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku).

na skutek odwołania obwinionego radcy prawnego T. Ż. od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. z dnia 27 maja 2019 roku, sygn. akt D 40/19 w całości na korzyść obwinionego na

podstawie art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych i art. 437 § 1 i 2 Kodeksu postępowania karnego

orzeka:

1.

zmienia zaskarżone orzeczenie w części orzeczenia o karze ten sposób że, uznając radcę prawnego T. Ż., WA- (...), za winnego zarzucanego we wniosku o ukaranie czynu polegającego na tym, że nie wypełnił obowiązku doskonalenia zawodowego i nie uzyskał żadnego z wymaganych co najmniej 40 punktów szkoleniowych w cyklu szkoleniowym, który trwał od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2017 roku – czym naruszył obowiązek dbania o rozwój zawodowy poprzez kształcenie ustawiczne a także obowiązek stosowania się do uchwał organów samorządu radców prawnych, tj. popełnił czyn z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 14 ust. 1 i 2 oraz art. 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego stanowiącego załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 roku w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, w związku z § 7 i § 11 Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego

obowiązku, stanowiącego załącznik do uchwały nr 103/ IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 11 grudnia 2015 roku w sprawie Regulaminu zasad wypełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku), (t. j. uchwała Nr 124/X/2017 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 października 2017 roku w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku, na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 2 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 74 ¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych wymierza obwinionemu karę nagany.

2.

w pozostałym zakresie zaskarżone orzeczenie utrzymuje w mocy.

3.

kosztami postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym Krajowej Izby Radców Prawnych w W. w kwocie 1 200,00 zł obciąża obwinionego.

UZASADNIENIE

W dniu 31 stycznia 2019 roku Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. wniósł do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców prawnych w W. (dalej także; „OSD”) o ukaranie radcy prawnego T. Ż. za popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych (dalej także: „u.r.pr.”) w związku z art. 14 ust. 1 i 2 oraz art. 61 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (dalej także: „KERP”) w związku z art. §7 i § 11 Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku, stanowiącego załącznik do uchwały nr 103/1X/2015 KRRP z dnia 11 grudnia 2015 roku w sprawie Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku (dalej także: „Regulamin”) przez to, że nie uzyskał żadnego z wymaganych co najmniej 40 (czterdziestu) punktów szkoleniowych w cyklu szkoleniowym w latach 2015-2017.

Obwiniony w odpowiedzi na wniosek wniósł o umorzenie sprawy, podnosząc, że powodem niewypełnienia obowiązku szkoleniowego był fakt zawieszenia, a następnie zakończenia działalności kancelarii radcy prawnego, o czym informował Rzecznika. Do pisma załączył m.in. e-mail wysłany do Rzecznika z dnia 23 listopada 2018 roku wraz z zaświadczeniem z CEiDG, z którego wynikało, że w dniu 17 maja 2015 roku działalność gospodarcza pod nazwą Kancelaria Radcy Prawnego T. Ż. została zawieszona, zaś w dniu 23 lutego 2017 roku - wykreślona z rejestru.

OSD rozpoznał wniosek na rozprawie w dniu 27 maja 2019 roku. Na rozprawie obwiniony podtrzymał w całości wyjaśnienia złożone na piśmie.

OSD uznał obwinionego racę prawnego za winnego zarzucanego we wniosku o ukaranie przewinienia dyscyplinarnego naruszającego art. 64 ust. 1 u.r.pr. i art. 14 ust. 1 i 2 oraz art. 61 ust. 2 KERP i za to na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 3 u.r.pr. w związku z art. 74 ¹ pkt 1 u.r.pr. wymierzył obwinionemu karę pieniężną w wysokości 3 200 (trzy tysiące dwieście) złotych; nadto na podstawie art. 70 ⁶ ust. 2 u.r.pr. zasądził od obwinionego na rzecz Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. tytułem zwrotu kosztów postępowania dyscyplinarnego kwotę 1 000,00 zł.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. ustalił, co następuje:

Obwiniony nie uzyskał żadnego z wymaganych dla okresu rozliczeniowego 2015- 2017 roku punktu szkoleniowego. Obwiniony nie korzystał w tym czasie z możliwości indywidualnego ograniczenia albo wyłączenia obowiązku szkolenia. W dniu 17 maja 2015 roku działalność gospodarcza prowadzona przez obwinionego pod firmą Kancelaria Radcy Prawnego T. Ż. została zawieszona, zaś w dniu 23 lutego 2017 roku - wykreślona z rejestru.

Orzeczeniem OSD, które zapadło w innej sprawie o sygn. D 15/2013, obwiniony został uniewinniony od zarzutu niewykonania obowiązku szkoleniowego w latach 2009- 2011.

Powyższy stan faktyczny OSD ustalił na podstawie pisemnych oraz ustnych wyjaśnień obwinionego i zgromadzonych w sprawie dokumentów, w tym pisma Dziekana OIRP w W. (k. 1, 23-29, 33-34, 35-36).

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. na podstawie powyższych ustaleń faktycznych, zważył:

Obowiązek stałego doskonalenia oraz uczestnictwa w szkoleniach zawodowych na podstawie przepisów samorządowych wynika z art. 14 ust. 1 i 2 KERP. Z kolei obowiązek stosowania się do uchwał organów samorządu ma podstawę w art. 61 ust. 2 KERP. W związku z tym zaniechanie obwinionego w zakresie realizacji obowiązku doskonalenia zawodowego stanowi naruszenie przepisów KERP, co podlega odpowiedzialności na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych. Zgodnie z § 7 ust. 1 Regulaminu w okresie rozliczeniowym 2015-2017 obwiniony miał obowiązek odbycia szkoleń zawodowych lub innych form doskonalenia dla zgromadzenia minimum 40 punktów rozliczeniowych, ale obowiązku tego nie wykonał. Tym samym nie wywiązał się z obowiązku doskonalenia w rozumieniu § 11 Regulaminu.

OSD uznał, że nie zaistniały okoliczności usprawiedliwiające zaniechanie obwinionego, w zakresie obowiązku szkoleniowego, tzn. czyn, którego się dopuścił, nie wynikał z przyczyn od obwinionego niezależnych i trudności niemożliwych, oceniając rzecz racjonalnie, do przewyciężenia. W szczególności nie stanowiło takiej okoliczności zaprzestanie prowadzenia działalności gospodarczej albowiem zgodnie z §7 ust. 3 Regulaminu – z obowiązku doskonalenia zawodowego zwolnieni są radcowie prawni niewykonujący zawodu będący emerytami, rencistami lub pobierającymi świadczenie przedemerytalne. W sprawie OSD dopuścił dowód z akt sprawy D 15/2013, jednakże fakt uniewinnienia obwinionego w sprawie dotyczącej zarzutu niewykonania obowiązku szkoleniowego w latach 2009-2011 nie wpłynął na ocenę OSD w niniejszej sprawie dotyczącej innego cyklu szkoleniowego.

W zaistniałych okolicznościach OSD uznał za adekwatną karę pieniężną w niskim przedziale, jako karę o średniej dolegliwości, jednak sprawiedliwą z uwagi na postawę obwinionego. OSD podkreślił, iż cechą zawodu radcy prawnego jest profesjonalizm powiązany z ciągłym doskonaleniem zawodowym. Nadto, rezygnacja z udziału w szkoleniach organizowanych przez organy samorządu radcowskiego w ocenie OSD oznacza marnotrawienie przez uchylających się od wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego wspólnego wysiłku organizacyjnego i finansowego samorządu.

W sprawie kosztów postępowania OSD orzekł na podstawie art. 70⁶ ust. 1 i 2 u.r.pr. zgodnie z którymi zryczałtowane koszty postępowania ponosi obwiniony, jeżeli został skazany.

Od orzeczenia OSD z dnia 27 maja 2019 roku, sygn. D 40/19, doręczonego z uzasadnieniem obwinionemu w dniu 03 października 2019 roku, odwołanie w dniu 16 października 2019 roku wniósł obwiniony, zarzucając, iż OSD nie uwzględnił faktu niewykonywania przez niego zawodu, co powinno prowadzić do jego uniewinnienia, wnosząc o jego uchylenie.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie, zważył, co następuje.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie (dalej także; „WSD”) przyjął za własne ustalenia OSD co do stanu faktycznego, z tym zastrzeżeniem, iż zawieszenia działalności gospodarczej przez obwinionego nastąpiło w dniu 17 lutego 2015 roku. Nadto WSD uzupełnia ustalenia faktyczne zgodnie z wyjaśnieniami obwinionego o okoliczność, iż w okresie od zawieszenia działalności gospodarczej w dniu 17 lutego 2015 roku do końca cyklu szkoleniowego w dniu 31 grudnia 2017 roku nie wykonywał on zawodu w innej formie. Zaznaczyć należy, iż w pozostałym zakresie poczynione przez OSD ustalenia faktyczne nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania i nie stanowiły przedmiotu zarzutów odwołania.

W zakresie podstawy materialnoprawnej zarzutu postawionego obwinionemu wyjaśnić należy, że obowiązek doskonalenia zawodowego, jako ich obowiązek o charakterze zawodowym wynika z przepisów rangi ustawowej. Podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego są przepisy ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych (tj. Dz.U. z 2018, poz. 2115 ze zm., u.r.pr.), a przede wszystkim art. 64 tej ustawy, w którym określono, jakie zachowania radców prawnych i aplikantów radcowskich uznawane są za delikty dyscyplinarne. Stosownie do art. 64 ust. 2 u.r.pr. radca prawny odpowiadać może dyscyplinarnie za czyny sprzeczne m.in. z zasadami etyki radcy prawnego. Z kolei zgodnie z art. 14 ust. 1 i 2 KERP radca prawny ma obowiązek dbać o rozwój zawodowy poprzez kształcenie ustawiczne i jest obowiązany brać udział

w szkoleniach zawodowych na zasadach określonych przez właściwy organ samorządu. Na podstawie art. 60 pkt 8 lit. h u.r.pr. Krajowa Rada Radców Prawnych uchwałą Nr IX/2015 z dnia 11 grudnia 2015 roku uchwaliła „Regulamin zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku”. Według § 7 ust. 1 Regulaminu obowiązek doskonalenia zawodowego uważa się za wypełniony, jeżeli w każdym cyklu szkoleniowym radca prawny uzyska minimalną liczbę 40 punktów szkoleniowych. W myśl postanowień § 7 ust. 2 Regulaminu, radcowie prawni wpisani na listę radców prawnych w trakcie cyklu szkoleniowego, są zobowiązani do uzyskania punktów szkoleniowych w liczbie proporcjonalnej do okresu pozostałego do końca tego cyklu, liczonego w pełnych miesiącach kalendarzowych począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstał obowiązek doskonalenia zawodowego. § 11 Regulaminu wskazuje, że nieuzyskanie przez radcę prawnego minimalnej liczby punktów szkoleniowych jest równoznaczne z niewypełnieniem obowiązku doskonalenia zawodowego. Zwolnienie z obowiązku doskonalenia zawodowego szczegółowo opisane są w § 7 ust. 3 Regulaminu i dotyczą wyłącznie radców prawnych niewykonyjących zawodu i będących jednocześnie emerytami, rencistami lub pobierającymi świadczenie przedemerytalne.

Mając na uwadze powyżej określone ramy prawne dotyczące obowiązku doskonalenia zawodowego radców prawnych należy w pierwszej kolejności zauważyć, że zgodnie z § 7 ust. 1 i 2 Regulaminu obowiązek doszkalania się dotyczy wszystkich radców prawnych, trwa od chwili wpisu na listę radców prawnych prowadzoną przez radę właściwej okręgowej izby radców prawnych i nie jest zasadniczo powiązany z faktem wykonywania zawodu w jednej z form przewidzianych w art. 8 u.r.pr. Taki krąg adresatów obowiązku doszkalania potwierdza § 7 ust. 3 Regulaminu, który wymienia kategorie radców prawnych niewykonyjących zawodu zwolnione z obowiązku doskonalenia zawodowego, tj. emerytów, rencistów i osoby pobierające świadczenia przedemerytalne. Brzmienie § 7 ust. 3 Regulaminu jest jednoznaczne, a przepis ten jako statuujący wyjątek należy interpretować ściśle. Obwiniony - w związku z faktem zawieszenia, a następnie zakończenia działalności gospodarczej w toku trwania cyklu szkoleniowego w latach 2015 - 2017 nie znalazł się jednak w sytuacji uzasadniającej zastosowanie § 7 ust. 3

Regulaminu. W związku z powyższym WSD nie dopatrył się naruszenia żadnego z wyżej przywołanych przepisów KERP lub Regulaminu przez OSD.

Nadmienić należy następnie, że obwiniony nie uzyskał żadnego z 40 wymaganych w danym cyklu szkoleniowym punktów, choć okoliczności, które na swoją obronę powołuje obwiniony, nie dotyczą całego cyklu szkoleniowego trwającego od 01 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2017 roku, a jedynie jego części - od dnia 17 lutego 2015 roku. Nawet w przypadku zatem, gdyby zarzuty odwołania okazały się w części słuszne, obwiniony i tak uchybił obowiązkowi doskonalenia zawodowego w okresie od dnia 01 stycznia 2015 roku do dnia 16 lutego 2015 roku, w którym powinien uzyskać co najmniej 2 punkty szkoleniowe.

Wobec treści odwołania podkreślić, iż nie zwalnia radcy prawnego z przestrzegania obowiązku doszkalania się uprzednie orzeczenie uniewinniającego go za brak realizacji tego obowiązku w innym okresie szkoleniowym. W zakresie powoływania się przez obwinionego na orzeczenie wydane w innym postępowaniu dyscyplinarnym, należy wyjaśnić, że sąd dyscyplinarny nie jest w niniejszym postępowaniu w żaden sposób związany tym orzeczeniem ani wyrażoną w nim interpretacją obowiązujących wówczas przepisów. Nadmienić należy, iż zarówno same przepisy, jak i ich wykładnia z biegiem czasu, w zmieniających się okolicznościach, mogą ulec zmianie, dlatego przeświadczenie radcy prawnego, iż nie jest zobowiązany wypełniać swojego obowiązku ukształtowane w oparciu o takie orzeczenie, nie zwalnia go samoistnie z odpowiedzialności dyscyplinarnej. Niemniej jednak powstałe na tle wcześniejszych orzeczeń sądów dyscyplinarnych wątpliwości interpretacyjne mogą stanowić okoliczność łagodzącą, w szczególności w sytuacji, w jakiej znalazł się obwiniony - który w podobnych okolicznościach faktycznych został już raz uniewinniony od tożsamego zarzutu. Stopień zawinienia obwinionego radcy prawnego może być z tego powodu oceniany nieco łagodniej, aczkolwiek należy mieć na uwadze, że na radcach prawnych spoczywa również obowiązek postępowania w zgodzie z zasadami etyki, więc co za tym idzie - powinność nieustającego aktualizowania wiedzy na temat zasad wykonywania zawodu, a tym samym zmieniającej się linii orzeczniczej dotyczącej zakresu obowiązków, skoro jak wskazano wyżej obowiązek doszkalania dotyczy wszystkich radców prawnych i trwa od chwili wpisu na listę radców prawnych prowadzoną przez radę właściwej okręgowej izby radców prawnych.

WSD zgadza się w tym miejscu z zarzutami odwołania w zakresie, w jakim obwiniony wywodzi, iż funkcja prewencji ogólnej kary nie może mieć dominującego znaczenia przy wymiarze kary, a korzystanie przez radców prawnych z możliwości bezpłatnych szkoleń organizowanych przez samorząd radcowski w celu realizacji obowiązku doskonalenia zawodowego nie jest przymusowe. Tym samym względy wyłącznie takie, jak te opisane w uzasadnieniu orzeczenia OSD, nie mogą wpływać na zaostrenie wymierzonej kary. Niewątpliwie jednak możliwość uczestnictwa w szkoleniach nieodpłatnych nie pozwala radcom prawnym na powoływanie się na aspekt finansowy w celu usprawiedliwienia braku realizacji obowiązku doskonalenia zawodowego, co jednak pozostaje bez znaczenia dla sytuacji obwinionego.

W związku z powyższym, WSD zmienił zaskarżone orzeczenie, stwierdzając, że w zaistniałych okolicznościach przy uwzględnieniu okoliczności łagodzących, karą adekwatną dla obwinionego będzie kara nagany przewidziana w art. 65 ust. 1 pkt 2 u.r.pr. Zauważyć należy, iż taka kara, wskazująca obwinionemu na niewłaściwe podejście do obowiązku doskonalenia zawodowego, powinna zmobilizować go do realizacji tego obowiązku w przyszłości i w szczególności uświadomić, iż dalsze uchylenie się spowodować może poważniejsze, w tym również finansowe, konsekwencje.

Jednocześnie WSD, zgodnie z dyspozycją art. 70⁶ ust. 2 zd. 1 u.r.pr., obciąża obwinionego zryczałtowanymi kosztami postępowania w kwocie 1 200,00 zł, wynikającej z § 1 ust. 1 pkt 2 uchwały nr 86/K/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 marca 2015 roku w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego. Wyjaśnić należy, że takie rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów jest uzasadnione, nawet pomimo tego że środek odwoławczy wniesiony przez obwinionego został częściowo uwzględniony, ponieważ nie zachodzi żaden wyjątek przewidziany w art. 636-637 K.p.c., który na mocy art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych uprawniałby, aby rozstrzygnąć o kosztach w inny sposób. Wskazać należy, iż obciążenie obwinionego kosztami postępowania stanowić będzie dla niego dodatkową dolegliwość, co również winno odnieść wobec obwinionego skutek dyscyplinujący.